

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
АСОЦІАЦІЯ ПСИХОЛОГІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ
ГС «НАЦІОНАЛЬНА ПСИХОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ»
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ВНЗ УКООПСІЛКИ «ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ» КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА СУСПІЛЬНИХ
НАУК

Всеукраїнська науково-методична конференція

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ:
МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИКА, ПРАКТИКА**

20 травня 2021 року
Київ

Тези доповідей

Київ, 2021

УДК 378:7/9
064

Науковий редактор:

д-р іст. наук, проф., завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій
Н. М. Левицька.

Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання у вищій школі: методологія, методика, практика. Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції, Київ, 20 травня 2021 р. / уклад. : Н. Левицька, О. Силка, Л. Приблуда, О. Пилипенко. – Київ : НУХТ, 2021. – 258 с.

У збірник увійшли тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-методичної конференції «Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання у вищій школі: методологія, методика і практика», у яких розглянуто актуальні питання викладання та вивчення гуманітарних дисциплін у технічних і технологічних ЗВО, роль цих дисциплін у формуванні світогляду сучасного майбутнього фахівця, а також гуманітарні та виховні аспекти у викладанні загальнонаукових, технічних та технологічних дисциплін в умовах дистанційного навчання.

Для науковців, викладачів, здобувачів усіх освітніх ступенів, освітніх програм закладів вищої освіти.

УДК 378:7/9

© Автори статей

© НУХТ, 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – *Шевченко О. Ю.*, доктор технічних наук, професор, ректор Національного університету харчових технологій.

Заступник голови – *Левицька Н. М.*, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Заступник голови – *Масненко В. В.*, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богда Хмельницького.

Заступник голови – *Петренко І. М.*, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Заступник голови з технічних питань – *Акутіна Н. В.*, провідний інженер Національного університету харчових технологій.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ

Зав'ялов В. Л. – доктор технічних наук, професор кафедри процесів і апаратів харчових виробництв, заступник директора Навчально-наукового інституту харчових технологій із науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва.

Кононець Н. В. – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Синявська Л. І. – доктор історичних наук, професор кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Кітов М. Г. – доктор філософських наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Буравченкова С. Б. – кандидат історичних наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Силка О. З. – доктор історичних наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Нікітіна І. В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Павлов В. Л. – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Приблуда Л. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Відповідальний секретар – *Пилипенко О. Є.*, доктор історичних наук, професор кафедри гуманітарних дисциплін Національного університету харчових технологій.

Технічний секретар – *Логвиненко Н. В.*

КООРДИНАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Заступник голови оргкомітету з технічних питань – *Акутіна Наталія Василівна*, (044) 287 97 77.

Відповідальний секретар – *Пилипенко Олександр Євгенійович* (+ 380952428378).

Технічний секретар – *Логвиненко Наталія Володимирівна*, (044) 287 92 93, e-mail: kafukrzn@ukr.net.

53. Приблуда Л. Формування мовної компетенції здобувачів вищої освіти в контексті наближення України до європейського освітнього простору.....	233
54. Скиба О. вивчення вузівського програмованого матеріалу з усної народної творчості в умовах дистанційної роботи.....	235
55. Уліщенко А. психологічні аспекти дистанційного вивчення іноземної мови.....	239
56. Михайлюк Н. ділове спілкування як складова мовної компетенції майбутніх бакалаврів банківської справи.....	246

9. Morat, N., Shaari, A., & Abidin, M. J. Z. (2016). Facilitating ESL learning using Youtube: Learners' motivational experiences. Banda Aceh, Malaysia: Association of Malaysian Researchers and Social Services Faculty of Teacher Training and Education, Universitas Syiah Kuala, Darussalam. 2016. P. 23.

10. Rizzolatti, G., Fadiga, L., Gallese, V., & Fogassi, L. (1996). Premotor cortex and the recognition of motor actions. *Cognitive Brain Research*, 3 (2), pp. 131–141. doi:10.1016/0926-6410(95)00038-0.

11. Wang H., Bonem E., Moss J., Nelson D., Levesque-Bristol C. (2019). Need Satisfaction and Need Dissatisfaction: Comparative Study of Online And Face-to-face Learning contexts. *Computers in Human Behavior*. 2019. Vol. 95. pp. 114 – 125.

12. Zoltan Dornyei (2019). Psychology and Language Learning: The Past, the Present and the Future. *Journal for the Psychology of Language Learning*. Issue 1, June 2019, pp. 27-41. [Електронийресурс]. – Режимдоступу: <http://www.iapll.com/journal>.

ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Наталія Михайлюк

*Харківський національний економічний університет імені
Семена Кузнеця, м. Харків*

У науковій літературі багато уваги приділено провідним, так званим соціальним компетенціям молоді людини. Викликають інтерес питання, пов'язані з мовною компетенцією. Якщо розглядати мовну компетенцію як узагальнене поняття інтегрованої властивості особистості, то структура цієї компетенції включає три основні (специфічно предметні) блоки: власне мовні, мовленнєві та комунікативні компетенції. Зрозуміло, що під час навчання здобувачі банківської справи набувають ще соціокультурні компетенції, які, по суті, пов'язані з особливостями не лише мовної освіти: на формування цих компетенцій спрямовуються й інші дисципліни.

Людина повинна володіти комплексом професійно зорієнтованих знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання професійних обов'язків та самореалізації. У світлі цього зростають вимоги й до мовно-мовленнєвої підготовки спеціаліста, адже оволодіння основами будь-якої професії розпочинається із засвоєння певної суми загальних і професійних знань, а також оволодіння основними засобами розв'язання професійних завдань, що й передбачає належний рівень сформованості професійно зумовленого мовлення. Це є важливою складовою фахової підготовки спеціалістів усіх напрямків. Учасники спілкування повинні володіти засобами мови, якою вони спілкуються, оскільки за допомогою них можна побудувати і сформулювати значущі висловлювання, вміло їх використовувати. Йдеться про знання мови на фонологічному, семантичному (лексичному і граматичному) і структурно-синтаксичному рівнях, тобто знання всіх елементів фонетики певної мови, законів сполучуваності алофонів у мовленні, знання граматичних категорій та правил їх поєднання, розуміння значень великої кількості слів, що складають лексичну основу мови та знання правил їх сполучуваності та деривації (лат. derivative – утворюю), уміння формувати речення різних семантичних та структурних типів.

Окрім цих складових, до мовної компетенції відносять уміння перефразування висловлювань, розрізнення синонімії та омонімії, правильних і неправильних (девіативних) речень. Мовна компетенція як система знань із граматики, фонетики, лексики, стилістики тієї мови, що вивчається, не повинна розглядатися окремо від мовленнєвої, а слугувати її теоретичною основою шляхом аналізу і синтезу текстів.

До мовних компетенцій належать:

- знання базових мовознавчих понять, основних відомостей із різних розділів мовознавства, передбачених програмою з української мови за професійним спрямуванням;
- базові лексичні, граматичні, стилістичні, орфоепічні, правописні вміння;
- внутрішня потреба вивчати українську мову (як рідну, державну);

- розуміння зображувально-виражальних можливостей рідної (української) мови;
- уміння внутрішньо проникати в смисл дидактичного тексту;
- уміння здійснювати різні види мовного розбору;
- лінгвосоціокультурні компетенції (інтеграція знань лінгвістичної і соціокультурної змістової ліній курсу української мови, серед них знання правил мовленнєвого етикету українців, виразів народної мудрості);
- досвід самостійної предметної діяльності — навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної та ін.

Отже, мовну компетенцію можна розглядати, як загальне комплексне поняття, що свідчить про рівень навчальних досягнень з мови та мовленнєвого розвитку здобувачабанківської справи; у вузчому тлумаченні, як одну з її складових (різновид навчально-предметної компетенції з ділової мови), тобто власне мовну, пов'язану із засвоєнням лінгвістичної змістової лінії курсу української мови за професійним спрямуванням.

Оволодіння мовою і мовленням — необхідна умова формування соціально активної особистості. Мовлення є не лише засобом спілкування, але й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління своєю поведінкою.

До мовленнєвих компетенцій належать:

- знання базових мовних понять;
- здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати та відтворювати почуте чи прочитане;
- здатність до мовленнєвої творчості;
- здатність планувати, готувати майбутнє висловлювання в різних жанрах, виступати з повідомленням;
- здатність реалізовувати задум у процесі мовленнєвої діяльності;
- уміння аудіювання, читання, говоріння, письма;
- гнучке вміння використовувати засоби рідної (української) мови залежно від типу, стилю мовлення;
- навички красномовства;
- уміння редагувати власне та чуже мовлення;

- здатність до контролю, самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності.

На основі мовної і мовленнєвої компетенції формується комунікативна. Під комунікативною компетенцією розуміється комплексне застосування мовних і немовних засобів для комунікації, спілкування в конкретних ситуаціях.

Комунікативна компетенція включає в себе:

- уміння доцільно використовувати засоби рідної (української) мови в практиці живого спілкування;
- уміння наводити переконливі аргументи в процесі розмови;
- здатність орієнтуватися в ситуації спілкування;
- уміння встановлювати та підтримувати контакт із співрозмовником;
- змінювати стратегію, мовленнєву поведінку залежно від комунікативної ситуації.

Опорою в цих мовленнєвих діях стають формули мовленнєвого етикету, які є невід'ємним чинником комунікації. Тому, формування комунікативних умінь насамперед починається засвоєння формул мовленнєвого етикету, призначених для обслуговування найрізноманітніших ситуацій: вітання, знайомства, вибачення, подяки, прохання, привернення уваги, згоди, відмови, заборони, побажання, телефонної розмови тощо. Отже, ці складові є невід'ємною частиною формування навичок ділового спілкування майбутніх бакалаврів банківської справи [1].

Техніка ділового спілкування, уміння правильно спілкуватися, знання правил ділового етикету – це тільки частина важливих знань і навичок, необхідних усім для успішної кар'єри. Крім того, знання ділового протоколу, етикету, володіння вербальною і невербальною частиною мовного етикету важливо ще й в психологічному плані. Психологічні аспекти ділового спілкування мають не аби яке значення. Важливо розуміти загальні закономірності ділового спілкування, що дасть змогу аналізувати ситуацію, враховувати інтереси партнера, говорити спільною мовою.

Ділове спілкування є необхідною частиною людського життя, найважливішим видом відносин з іншими людьми.

Вічним і одним із головних регуляторів цих відносин є етичні норми, у яких виражені наші уявлення про добро і зло, справедливість і несправедливість, правильність або неправильність вчинків людей. І, спілкуючись у діловій співпраці з підлеглими, начальником або колегами, кожен так чи інакше, свідомо чи стихійно спирається на ці уявлення.

Але залежно від того, як людина розуміє моральні норми, який зміст у них вкладає, у якій мірі віна їх враховує в спілкуванні, вона може як полегшити собі ділове спілкування, зробити його більш ефективним, допомогти у вирішенні поставлених завдань і досягненні цілей, так і утруднити це спілкування або навіть зробити його неможливим.

Спілкування – це процес взаємозв'язку і взаємодії людей. У діловому спілкуванні вони передають один одному різноманітну інформацію, обмінюються думками, судженнями, знаннями, переконаннями, ідеями, результатами своєї діяльності, заявляють про свої потреби, інтереси, цілі, засвоюють практичні навички та вміння, моральні принципи і правила етикету, звичаї, обряди, традиції, ведуть пошук нових шляхів і заходів подолання виникаючих труднощів і проблем, приймають колективні рішення.

Ділове спілкування – дуже багатогранний процес, який реалізується у формах міжособистісного спілкування, соціального діалогу, ділового або професійного спілкування. [2, 5 – 9]. Отже, воно має бути спрямоване на формування мовної компетенції майбутнього бакалавра банківської справи, яка поєднує в собі вміння вільно орієнтуватися в словниковому фонді української мови, ефективно використовувати її багатства у професійній діяльності, розвивати активність, самостійність та творчі здібності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мовна компетенція як складова професійної компетентності. – Режим доступу: <https://kumlk.kpi.ua/node/1600>.

2. Седова Л. Етика делового общения. / Л. Седова. – Харьков: ХГЭУ, 2002. – 384 с.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У
ВИЩІЙ ШКОЛІ: МЕТОДОЛОГІЯ,
МЕТОДИКА, ПРАКТИКА**

20 травня 2021 року

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Матеріали друкуються в авторській редакції

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології та інших відомостей